

Research Article

การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู THE PROVISIONAL RELEASE OF ABSOLUTE PRISONERS FOR THE PURPOSE OF REHABILITATION

ณัฏฐพร วรวิทย์พานิช^{1*} และ พรเพ็ชร ชลศักดิ์ตระกูล²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Napasorn Waritpanit^{1*} and Pornphet Cholsaktrakul²

¹Graduate student in Master of Laws, Major of Law, Humanities and Social Science Faculty,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

²Lecturer of Master of Laws Course, Major of Law, Humanities and Social Science Faculty,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: napasorn.vr@gmail.com

Received: 2024-04-16

Revised: 2024-07-23

Accepted: 2024-07-26

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาสิทธิของนักโทษเด็ดขาดในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู และเพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟูในประเทศไทย โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาวิจัยเอกสาร เปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา และราชอาณาจักรนิวซีแลนด์

จากการศึกษาพบว่า การให้นักโทษเด็ดขาดออกไปจากเรือนจำชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟูเป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่นักโทษเด็ดขาดควรจะได้รับ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของนักโทษเด็ดขาดกับคนในสังคมและครอบครัว เพื่อให้ นักโทษเด็ดขาดสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ภายหลังเมื่อพ้นโทษ จะได้ไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ โดยเฉพาะสิทธิในการทำงานในสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมของครอบครัว หรือออกไปทำงานอิสระ และสิทธิในการที่จะไปออกไปเพื่อกิจธุระสำคัญหรือกิจการ

ในครอบครัว หรือไปร่วมกิจกรรมทางสังคมบางอย่าง เช่น การไปเยี่ยมภรรยาที่คลอดบุตร การไปเยี่ยมญาติที่ป่วยหนัก การไปร่วมกิจการวันสำคัญทางศาสนา การไปร่วมกิจการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

งานวิจัยมีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐมีมาตรการหรือนโยบายที่สนับสนุนในการให้นักโทษเด็ดขาดออกไปจากเรือนจำเพื่อบำบัดฟื้นฟู โดยเฉพาะในชุมชนที่นักโทษเด็ดขาดจะอาศัยภายหลังออกจากเรือนจำ และแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

คำสำคัญ: การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาด การบำบัดฟื้นฟู การกระทำความผิดซ้ำ

ABSTRACT

The main purpose of this research is to conduct studies on the rights of absolute prisoners to be released for the purpose of rehabilitation, and to find appropriate legal measures in Thailand relating the provisional release of absolute prisoners for the purpose of rehabilitation. The qualitative research will be conducted based on documentary research and comparative studies with New York State in the United States, as well as Kingdom of New Zealand.

According to the study, it was found that allowing absolute prisoners to leave the prison temporarily for the purpose of rehabilitation is indeed one of the rights entitled by the absolute prisoners. This is in order to foster relationships between the absolute prisoners and people in the society and their families, so that they can later adjust themselves to the society. As a consequence, after the sentenced have been served and they have been released, absolute prisoners will not repeat their crimes. Specifically, there are also other related rights to work in business entities, both in the public and private sectors, including their family businesses or freelance work, and rights to leave in order to deal with important or family matters, to join certain social activities e.g. visiting a wife who has just given a child's birth, visiting seriously ill relatives, participating significant religious ceremonies, joining volunteers' activities etc.

It is proposed, from the research, that the state should enact measures or policies supporting absolute prisoners to leave prisons for the purpose of rehabilitation, especially in the communities where those absolute prisoners will reside after leaving the prisons, as well as that the Corrections Act B.E. 2560 (2017) be amended.

Keyword: Release of absolute prisoners, rehabilitation, recidivism

บทนำ

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของคำว่า นักโทษเด็ดขาด ว่าหมายถึง “บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ขบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย” ซึ่งนักโทษเด็ดขาดที่จำคุกตามหมายจำคุกนั้น จะต้องจำคุกในเรือนจำตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด จนกว่าจะได้รับการปล่อยตัว ซึ่งระยะเวลาในการจำคุกนั้นขึ้นอยู่กับอัตราโทษที่ได้กระทำ หรืออาจกล่าวได้ว่าหากกระทำความผิดที่มีอัตราโทษรุนแรง ระยะเวลาที่ต้องรับโทษในเรือนจำจะยาวนานขึ้น ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักโทษเด็ดขาดที่ต้องรับโทษในเรือนจำเป็นจำนวนมาก ประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำมากเป็นอันดับ 6 ของโลก อันดับ 3 ของเอเชีย และอันดับ 1 ของอาเซียน มีปริมาณผู้ต้องขังเกินความจุที่เรือนจำแต่ละแห่งรองรับได้ เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำส่งผลกระทบต่อการจัดสวัสดิการ และการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง (Seema, 2020)

มาตรการในการแก้ไขนักโทษล้นเรือนจำ มาตรการหนึ่งคือ การทำให้ผู้ต้องขังไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ การที่จะทำให้ผู้ต้องขังไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำจะต้องเกิดจากบำบัดฟื้นฟูแก้ไขนิสัยของผู้ต้องขัง ซึ่งในเรือนจำมีโปรแกรมบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหลายมาตรการ เช่น การจำแนกผู้ต้องขังออกเป็นกลุ่มเพื่อแก้ไข รวมไปถึงโปรแกรมการบำบัดผู้กระทำความผิดตามลักษณะคดี เป็นต้น ถึงแม้ในเรือนจำจะมีมาตรการในบำบัดฟื้นฟูแก้ไขนักโทษเด็ดขาดเพื่อไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอยู่หลายมาตรการ แต่จากสถิติกรมราชทัณฑ์พบว่า

อัตราการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังยังคงมีจำนวนมาก (Department of Corrections, 2023) แสดงให้เห็นว่าการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขนักโทษในเรือนจำยังไม่สามารถแก้ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำได้เท่าที่ควร ประเทศไทยจึงควรหามาตรการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิด กลับมากระทำความผิดซ้ำได้อีก แนวทางหนึ่งซึ่งพบในต่างประเทศ คือ มีการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อออกไปนอกเรือนจำในบางกรณีเพื่อเข้าสู่สังคม เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้นักโทษเด็ดขาดสามารถปรับตัวได้เมื่อต้องกลับเข้าไปอยู่ในสังคม โอกาสที่จะกลับมากระทำความผิดซ้ำจะน้อยลง โดยผู้วิจัยจะศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้

1. สิทธิของนักโทษเด็ดขาดในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right - ICCPR) ข้อ 10 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลทั้งปวงที่ถูกกักขังต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรม และความเคารพในศักดิ์ศรี แต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์” และ “ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วยการปฏิบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และต้องได้รับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัย และสถานะทางกฎหมาย” จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงว่าในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ ที่ประเทศได้เข้าร่วมเป็นภาคี มีจุดมุ่งหมายสำคัญ

เพื่อให้ นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม ในประเทศไทยทางปฏิบัติมีการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดเพื่อออกไปนอกเรือนจำจะมีเพียงบางกรณีเท่านั้นที่เป็น เช่น เมื่อนักโทษเด็ดขาดเจ็บป่วย การออกไปทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ เป็นต้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับในต่างประเทศ เช่น ราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ มีการให้นักโทษเด็ดขาดลาเพื่อเยี่ยมบุตรที่พึ่งคลอด การลาเพื่อเยี่ยมเพื่อนสนิทที่ป่วยหนัก การออกไปทำงาน เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นมาตรการที่จะทำให้นักโทษเด็ดขาดมีโอกาสกลับตัวและเข้าสู่สังคมได้ง่ายขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกไปข้างนอกเรือนจำ ก็มีโอกาสนักโทษเด็ดขาดจะหลบหนี หรือออกไปกระทำความผิดซ้ำอีก เพราะขาดการเฝ้าระวังจากเจ้าหน้าที่ และจะทำให้คนในสังคมไม่ได้รับความปลอดภัย จากที่กล่าวมาในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ว่านักโทษเด็ดขาดควรมีสวัสดิการในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อเพิ่มโอกาสกลับตัว หรือเพื่อการฟื้นฟูทางสังคมหรือไม่ อย่างไร

2. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อออกไปทำงานนอกเรือนจำ

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 49 ได้กำหนดให้นักโทษเด็ดขาดออกไปทำงานนอกเรือนจำได้ กรณีเป็นออกไปทำงานสาธารณะหรือเพื่อประโยชน์อื่นใดของทางราชการ นอกจากนี้ในมาตรา 52(8) ยังกำหนดให้นักโทษเด็ดขาดได้รับการปล่อยตัวเพื่อออกไปฝึกวิชาชีพ ในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรม นอกเรือนจำรวมไปถึงในปัจจุบันยังมีโครงการนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ เพื่อรองรับผู้พ้นโทษ

(Criminal News Team, 2023) ถึงแม้ว่าในประเทศไทยจะมีการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อให้ไปทำงาน แต่ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายเรื่อง ซึ่งส่งผลต่อการบำบัดฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาด เช่น การที่นักโทษเด็ดขาดยังต้องทำงานอยู่ร่วมกัน และอยู่ใกล้บ้าน ทำให้ยังคงมีสภาพสังคมเดิม ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับในต่างประเทศ เช่น ราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ จะมีโครงการ Release to Work ที่ผู้ต้องขังที่ใกล้จะสิ้นสุดโทษจำคุกอาจมีสิทธิ์จ้างงานในชุมชนกับนายจ้างที่ได้รับอนุมัติและมีเป้าหมายที่จะคงการจ้างงานไว้เมื่อได้รับการปล่อยตัว ซึ่งเป็นโครงการเพื่อให้นักโทษสามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนได้เร็วขึ้น (The Department of Corrections works, 2023) โดยจะมีหน่วยงานกลางเพื่อคอยประสานกับนักโทษและนายจ้าง (The Department of Corrections works, 2018) หรือนักโทษเด็ดขาดจะขอปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อออกมาประกอบอาชีพอิสระก็ได้ (Corrections Regulations 2005, Section 29) ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ถึงมาตรการในการฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาดในการออกไปทำงานนอกเรือนจำระหว่างปล่อยตัวชั่วคราวในประเทศไทย ว่ามีความเหมาะสมเพียงพหรือไม่

3. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อออกไปร่วมกิจกรรม

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (4) ให้สิทธินักโทษเด็ดขาดลาเกี่ยวกับกิจธุระสำคัญหรือกิจการในครอบครัว ในทางปฏิบัติจะให้มีการลาได้เฉพาะการลาไปร่วมพิธีฌาปนกิจศพ โดยให้ลาได้เฉพาะผู้ตายที่เป็น บิดา มารดา สามี ภรรยา และบุตรเท่านั้น (ระเบียบกรมราชทัณฑ์

ว่าด้วยการลาของนักโทษเด็ดขาด(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2563 และหลักเกณฑ์ในการลาของนักโทษเด็ดขาด (เฉพาะการลาไปประกอบพิธีเกี่ยวกับงานศพ) แต่ในต่างประเทศ เช่น ราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ ให้สิทธินักโทษเด็ดขาดในการไปเยี่ยมครอบครัว หรือเพื่อนสนิทที่ป่วยหนัก การประชุมยุติธรรม เชิงสมานฉันท์ การเยี่ยมบุตรที่พึ่งคลอด การประชุม กลุ่มครอบครัว เป็นต้น (The Department of Corrections works, 2023) เพื่อให้ นักโทษเด็ดขาดสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้ หลังจากที่มีการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ จากที่กล่าวมา ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์มาตรการที่เหมาะสม ในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดในประเทศไทย เพื่อไปร่วมกิจกรรมว่าควรมีมาตรการอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราว เพื่อบำบัดฟื้นฟู
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กฎหมาย ระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ กฎหมายไทย ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราว เพื่อบำบัดฟื้นฟู
3. เพื่อวิเคราะห์สิทธิของนักโทษเด็ดขาด ในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู
4. เพื่อหามาตรการทางกฎหมาย ในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟูในประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราว เพื่อบำบัดฟื้นฟู
2. ทำให้ทราบกฎหมายไทย กฎหมาย ต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู
3. ทำให้ทราบสิทธิของนักโทษเด็ดขาด ในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู
4. ทำให้ทราบมาตรการทางกฎหมาย ในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟูในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีขอบเขตในการศึกษาหลักการ แนวคิด หลักกฎหมาย กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายรัฐนิวเจอร์ก สหรัฐอเมริกาและราชอาณาจักรนิวซีแลนด์

บททวนแนวคิด

แนวคิดการปล่อยตัวชั่วคราวออกจากเรือนจำ

ปัจจุบันแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนไปจากการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ

ความผิด ซึ่งเรียกว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยไม่ใช้เรือนจำ ภายใต้มาตรการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดในชุมชนนับว่าเป็น มาตรการที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยน พฤตินิสัยที่ไม่ดีของผู้กระทำความผิด โดยการให้ โอกาสผู้กระทำความผิด โดยพลังพลาดที่ไม่ใช่ อาชญากร โดยสันดานมีความโหดร้ายทารุณ แต่เป็นผู้ที่พอจะแก้ไขได้โดยให้ได้รับการแก้ไข ฟื้นฟูด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพสังคม กฎเกณฑ์ และเงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคมจน สามารถดำเนินชีวิต ร่วมกับผู้คนในสังคมได้ตามปกติ ทั้งไม่หวนกลับไป กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก ทั้งนี้เพราะการจำคุกระยะสั้น ไม่ก่อให้เกิดผลดีแก่ผู้กระทำความผิดเองและสังคม การที่ เรือนจำมีสภาพแออัดเต็มไปด้วยนักโทษหลากหลาย ความผิดจำเลยอาจได้เรียนรู้วิธีการกระทำความผิด จากนักโทษด้วยกัน ภายหลังจำเลยพ้นโทษจำเลย อาจกระทำความผิดใหม่ซึ่งร้ายแรงกว่าเดิมก็เป็นได้ ด้วยเหตุนี้จึงได้พยายามหลีกเลี่ยงโทษจำคุก

การกำหนดโทษทางเลือกเพื่อการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนี้เป็นวิธีการกำหนดโทษอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งนำมาใช้แทนโทษจำคุกในเรือนจำ โดย รูปแบบ ของโทษอื่น ๆ ที่ใช้เป็นโทษทางเลือกนี้ตั้งอยู่บน พื้นฐานของแนวคิดของการปฏิบัติต่อ ผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำถือได้ว่าเป็นมาตรการ ลงโทษที่มีมนุษยธรรมมากกว่าการลงโทษ โดยใช้ วิธีทารุณแบบดั้งเดิม แนวคิดนี้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ในช่วงคริสต์ศตวรรษ 1960 ใน สหรัฐอเมริกา เมื่อความเชื่อมั่นในระบบเรือนจำเริ่มลดน้อยลง

ตามลำดับ เนื่องจากพบว่าวิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำนั้นไม่ได้ทำให้อาชญากร ลดลงแต่อย่างใดแต่กลับทำให้มีผู้กระทำความผิด เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับประสบปัญหา นักโทษล้นเรือนจำ และเล็งเห็นถึงผลกระทบ ในทางลบของการจำคุกการใช้เรือนจำที่ส่งผล กระทบทั้งต่อตัวผู้กระทำความผิดเองและต่อสังคม โดยรวมหลายประการประกอบกับแนวคิด ในการลงโทษได้เปลี่ยนแปลงไปจากการลงโทษ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้แค้นทดแทนโดย หันมาให้ความสำคัญกับการลงโทษเพื่อการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ จึงได้ พยายามหาวิธีการลงโทษแนวใหม่สำหรับผู้กระทำความผิด ประเภทที่ไม่สมควรลงโทษจำคุก เป็นผู้กระทำความผิดครั้งแรกหรือกระทำไป เพราะความพลั้งพลาด ไม่ใช่อาชญากร โดยสันดาน ทำให้เกิดรูปแบบการลงโทษที่หลีกเลี่ยงระบบ เรือนจำและเพื่อให้การลงโทษสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดจึงเกิดแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ หรือการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดในชุมชนขึ้นมา ซึ่งเป็นวิธีการ ที่มีมนุษยธรรมมากที่สุดและเป็นการให้โอกาส ผู้กระทำความผิดได้แก้ไข ปรับปรุงทั้งทางด้านพฤติกรรมนิสัย และความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองให้เป็นพลเมือง ดีของสังคมและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ทั้งนี้เพื่อให้การลงโทษมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด การกระทำความผิด และสาเหตุของการกระทำความผิดให้มากที่สุด (On-chom, 2016)

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้ เรือนจำ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ หมายถึง การใช้มาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแบบอื่น ๆ แทนมาตรการจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ ทั้งนี้ โดยถือว่ามาตรการจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำเป็นมาตรการในการลงโทษหรือปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแบบหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นมาตรการที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภท เช่น ผู้กระทำความผิดคดี อุกฉกรรจ์ หรือผู้กระทำความผิดประเภทต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต้องควบคุมไว้อย่างเข้มแข็งในเรือนจำ เพื่อความปลอดภัยของสังคม แต่ในขณะเดียวกันการใช้มาตรการจำคุกอาจจะไม่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดบางประเภท เช่น ผู้กระทำความผิดครั้งแรกในคดีเล็กน้อย ซึ่งอาจปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้โดย ใช้มาตรการอื่น ๆ แทนการจำคุกไว้ในเรือนจำ อันเป็นผลดีต่อการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยในระยะยาวมากกว่า

มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมีความหมายใกล้เคียงกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community-Based Correction) ซึ่งเป็นการใช้มาตรการในการควบคุมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในแบบต่าง ๆ ที่กระทำในชุมชน โดยอาศัยทรัพยากรในชุมชนเข้ามาช่วยในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เช่น การใช้บรรยากาศและสถานที่ในชุมชนแทนการควบคุมผู้กระทำความผิดในเรือนจำ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เช่น พนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัคร รวมทั้งการเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ นับเป็นการปฏิบัติที่มุ่งเน้นที่จะลดการสูญเสียจากการลงโทษจำคุก ให้โอกาสผู้กระทำความผิดให้แก้ไขปรับปรุงนิสัย และเพื่อพัฒนาสำนึก รับผิดชอบของผู้กระทำความผิดที่มีต่อตนเองและสังคมโดยรวม ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยไม่ใช้เรือนจำ ย่อมเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดโดยพลั้งพลาด ไม่มีสันดานเป็นผู้ร้าย เป็นการ กระทำความผิดที่ไม่รุนแรง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสได้แก้ไขฟื้นฟูและไม่กระทำความผิดขึ้นอีก (Jitsawang, 1997)

ทฤษฎีการลงโทษ

การลงโทษ คือ การปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการปฏิบัตินั้นต้องได้รับผลร้ายเนื่องจากได้ฝ่าฝืนแนวปฏิบัติอันเป็นกติกาของสังคม โดยรัฐจะเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้ายนั้น ๆ การลงโทษเป็นรูปแบบหนึ่งของการป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ การป้องกันแบ่งออกเป็น การป้องกันทั่วไปคือการลงโทษตามมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่ใช้ข่มขู่ไม่ให้ผู้กระทำความผิดอื่นกระทำความผิดในทางเดียวกัน หรือเป็นแบบอย่างซึ่งบังคับจิตใจของคนทั่วไปที่จะกระทำความผิดอย่างเดียวกันได้ถึงความผิดนั้น ๆ และการป้องกันพิเศษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่มีวัตถุประสงค์เป็นการป้องกันพิเศษเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และเพื่อป้องกันไม่ให้ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมอีกในอนาคต โดยต้องใช้มาตรการฟื้นฟูและป้องกันประเทศต่าง ๆ ซึ่งศาลสามารถมีคำสั่งใช้ควบคุมไปกับการลงโทษเพื่อตอบสนองต่อภารกิจหลักในการคุ้มครองสังคม

และป้องกันความผิดของกฎหมายอาญา (Worapat, 2015)

1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้น ทดแทน (Retributive Theory)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน เป็นทฤษฎีที่เก่าแก่ที่สุดอย่างหนึ่งที่มีผลสืบเนื่องจากแนวความคิดที่ว่ามนุษย์มีเจตจำนงเสรี (Free Will) ที่มนุษย์มีเหตุผล (Rational) และมีอิสระที่จะกระทำการใด ๆ ก็ได้ภายใต้ความเชื่อและการตัดสินใจของตนเอง และเมื่อมนุษย์กระทำการใดแล้วย่อมต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ดังนั้น หากมนุษย์กระทำไม่ดีหรือฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม มนุษย์ย่อมสมควรได้รับการตำหนิหรือการลงโทษในลักษณะตาต่อตา ฟันต่อฟัน (Aneyefor aneye, a toothfor a tooth) กล่าวคือ เมื่อไปปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไรก็ควรได้รับการปฏิบัติเช่นกันตอบแทน ดังนั้น วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนจึงเป็นไปเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดโดยจะเป็นการมองย้อนไปในอดีต ถึงการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดแล้วจึงพิจารณาลงโทษโดยไม่ได้มองถึงอนาคตกล่าวคือการลงโทษ ไม่ได้พิจารณาไปถึงขนาดว่าเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษแล้วผลจะเป็นอย่างไร หรือการลงโทษนั้นจะมีผลเป็นการป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ เมื่อการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิดเป็นการมองย้อนไปในอดีตถึงการกระทำ ความผิดของผู้กระทำความผิดโดยไม่ได้มองไปถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการลงโทษ ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีดังกล่าว

จึงมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการดังต่อไปนี้ (Serm-sindham, 2021)

1) การลงโทษเป็นการทดแทนความเสียหาย (Vindication) คือเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ให้กับผู้เสียหายหรือเหยื่อ (Victim) จากการที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดความเสียหายอันทำให้ผู้เสียหายหรือเหยื่อพอใจกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตลอดจนเป็นการให้เขาได้รับผิดชอบในสิ่งที่เขาได้กระทำความเสียหายเพราะเขาสมควรได้รับผลร้ายบางอย่างจากสิ่งที่มาจากการคิด ตกลงใจ ของตัวเขาเอง

2) การลงโทษต้องก่อให้เกิดความเป็นธรรม (Fairness) คือ กฎหมายคุ้มครองบุคคลทุกคน หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ บุคคลย่อมเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย ดังนั้น หากมีผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมาย ผู้กระทำความผิดนั้นย่อมระวางโทษตามกฎหมายอาญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ส่วนรวม

3) การลงโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิด (Proportionality of Punishment) คือจำนวนโทษที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับจะต้องเท่ากันกับความเสียหายที่เขาได้กระทำความผิดนั้น ประกอบกับความร้ายแรงของความเสียหายในทางการกระทำ และผลต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำความผิดนั้น

อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิด (Retribution) เป็นทฤษฎีการลงโทษที่มุ่งที่จะตอบแทนหรือทดแทนการกระทำความผิดโดยจะมองย้อนไปในอดีตถึงการกระทำ ความผิดของผู้กระทำความผิดแล้วจึงพิจารณาลงโทษโดยไม่ได้

มองถึงอนาคต ไม่ได้พิจารณาถึงว่าเมื่อเขาได้รับโทษแล้วผลจะเป็นอย่างไรหรือการลงโทษนั้นจะมีผลเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ หากแต่เพียงมองว่าเมื่อมีบุคคลใดกระทำความผิดเขาพร้อมสมควรรับผิดชอบต่อการกระทำของเขาหรือสมควรได้รับการทดแทนบางอย่าง เพื่อเป็นการตอบแทนหรือทดแทนในสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป ตลอดจนเป็นการให้เขารับผิดชอบต่อสิ่งที่เขาได้กระทำลง ซึ่งการตอบแทนหรือการแสดงความรับผิดชอบที่สังคมยอมรับได้นี้ก็คือการลงโทษนั่นเอง

2. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานว่า การกระทำผิดที่เกิดขึ้นในสังคม เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่สามารถที่จะย้อนเวลากลับไปไม่ให้เกิดการกระทำนั้นเกิดขึ้นอีกได้ ดังนั้นเมื่อเกิดการกระทำความผิดขึ้น เราจึงควรหาทางป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นมาอีกมากกว่าที่จะแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด แนวคิดนี้จึงมองว่าควรจะใช้วิธีการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดลักษณะนั้น โดยการใช้การลงโทษเป็นการข่มขู่ให้บุคคลอื่นในสังคมกลัวตัวเองโทษที่จะได้รับและไม่กล้ากระทำความผิด ซึ่งจะถือว่าการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่บุคคลในสังคมด้วยทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันมีความเชื่อตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยา แนวปฏิฐานนิยม (Positivist) ซีชาร์ ลอมโบรโซ นายแพทย์ผู้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นแนวคิดแบบปฏิฐานนิยมมาใช้ในการศึกษาผู้กระทำผิดเพื่อที่จะหาทางป้องกันสังคม ความเชื่อว่าหากรู้ว่าผู้กระทำผิดมีลักษณะ

อย่างไรก็สามารถที่จะหาทางป้องกันได้โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นเป็นอันตรายต่อสังคม วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งจึงแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ (Suthiyothin, 2011)

1) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะหรือป้องกันโดยเฉพาะ เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดรายบุคคลเพื่อข่มขู่ยับยั้งมิให้เขาก็กทำผิดซ้ำ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการป้องกันโดยเฉพาะ

2) การลงโทษโดยทั่วไปหรือป้องกันโดยทั่วไป เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นตัวอย่างให้สังคมทั่วไปเห็น เพื่อที่จะได้เกรงกลัวโทษจากการกระทำความผิด และไม่คิดที่จะกระทำความผิดอีก

3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อตัดโอกาสกระทำความผิด (Incapacitation Theory)

การป้องกันสังคมหรือการตัดโอกาสกระทำความผิดนี้ มีหลักการว่าอาชญากรรมย่อมไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีอาชญากรหรืออาชญากรไม่มีโอกาสที่จะทำผิด การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำความผิดมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง คือ เพื่อการป้องกันอาชญากรรม แต่แตกต่างกันว่าตามหลักการของการลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้งมุ่งให้เกิดความเกรงกลัวไม่กระทำความผิดขึ้นอีก ส่วนการลงโทษเพื่อตัดโอกาสมุ่งป้องกันการกระทำความผิดซ้ำโดยการทำให้เขาหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดขึ้นได้ ซึ่งวิธีการที่จะขจัดผู้กระทำความผิดอาจทำได้โดยการเนรเทศเพื่อป้องกันสังคมจากอาชญากรโดยการกักอาชญากรไปอยู่ที่อื่นเพื่อให้สังคมปลอดภัย เช่น อังกฤษเคยส่งนักโทษไปไว้ที่

ออสเตรเลีย หรือโดยการทำลายอวัยวะเพื่อตัดโอกาสผู้กระทำความผิดในการประกอบอาชญากรรม เช่น ตัดมือพวกลักขโมย ทำให้หมดโอกาสลักขโมย หรือการประหารชีวิต สำหรับวิธีการลงโทษที่สนองต่อวัตถุประสงค์นี้ และใช้กันแพร่หลายในปัจจุบันก็คือ การจำคุกโดยการกักผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมให้สังคมปลอดภัย แต่การจำคุกเป็นวิธีที่แยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราว เพราะการลงโทษจำคุกเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์นี้ไม่ได้เป็นวิธีที่ดีที่สุด เนื่องจากผู้กระทำความผิดยังคงต้องกลับมาอยู่ในสังคมในท้ายที่สุด แม้จะเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตซึ่งมักจะมีการลดโทษ และเมื่อกลับมาแล้วผู้กระทำความผิดอาจมีความโกรธแค้นสังคมมากยิ่งขึ้น เป็นผลต่อเนื่องจากการลงโทษที่เขาได้รับ หรือปรับตัวเข้ากับสังคมยากขึ้น เพราะสังคมไม่ยอมรับเนื่องจากมีตราบาปเป็นคนชู้คุก (Jitsawang, 2000)

4. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation Theory)

แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เป็นแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับเจตจำนงกำหนด (Determinism) กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระ ใช้เหตุผลในการเลือก แต่มนุษย์ถูกกดดัน หล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำความผิด ดังนั้น การกระทำของมนุษย์เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางชีวภาค

และปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ ดังนั้น การกระทำความผิดจึงเกิดจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกันด้วย ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำความผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดและการแก้ไขไปที่สาเหตุนั้น การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจึงเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดมากกว่าการกระทำความผิด โดยการเน้นการศึกษาผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล หรือการจำแนกลักษณะ เพื่อหาสาเหตุการกระทำความผิดและแนวทางแก้ไข ทั้งนี้เพราะสังคมจัดให้มีการลงโทษขึ้นก็เพื่อเปิดโอกาสให้สังคมได้แก้ไขผู้กระทำความผิด ดังนั้น ระยะเวลาของการลงโทษจำคุกขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กระทำความผิดที่จะแก้ไขตนเอง เช่น ผู้ต้องขังคดีฆ่า อาจได้รับการปล่อยตัวก่อนผู้ต้องขังคดีลักทรัพย์ที่กระทำความผิดซ้ำซาก ถ้าผู้ต้องคดีฆ่าสามารถสำนึกผิดและมีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการและมีแนวโน้มว่าจะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก แนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูจึงเป็นแนวคิดที่ให้โอกาสคนกลับตัว ให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตัวโดยการทำให้คนที่ทำผิดไม่ให้อำนาจกลับไปสู่การกระทำความผิดมากขึ้น ทั้งนี้โดยการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายคุณลักษณะหรือศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคมของเขา โดยการใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุก เช่น การรอกการลงอาญาโดยมีการคุมประพฤติ การใช้โทษปรับและการใช้มาตรการในชุมชนอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลกระทบในทางลบในเรือนจำ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการเลี้ยงโทษจำคุกในกรณีที่ได้เข้าไปปรับโทษในเรือนจำมาแล้ว

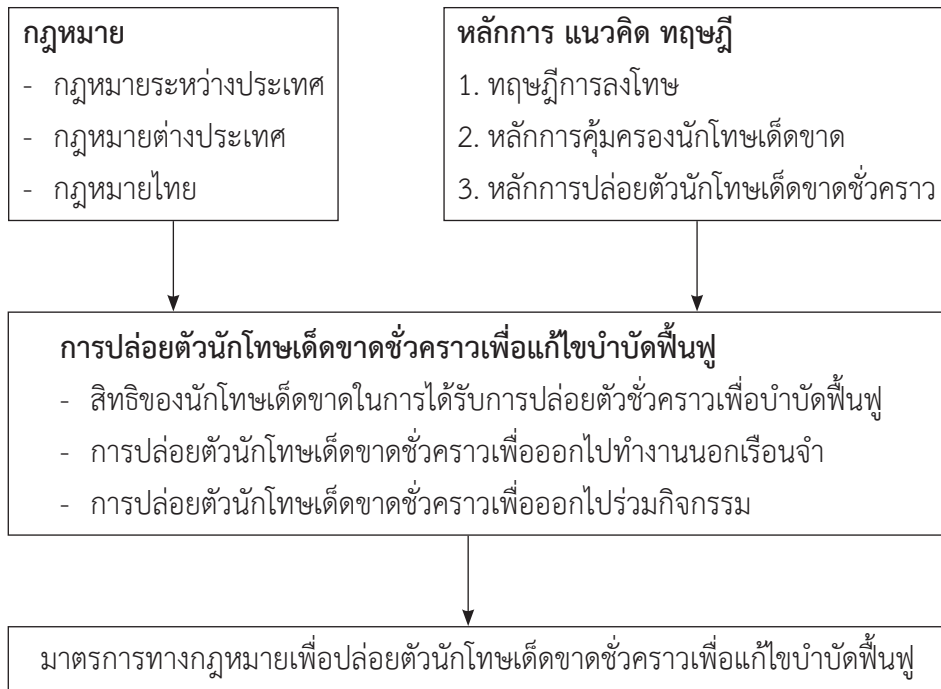
ก็ให้อยู่ในเรือนจำให้น้อยที่สุดเพื่อให้ได้รับผลกระทบ น้อยที่สุดเช่นกัน โดยใช้วิธีการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ หรือการทำงานสาธารณะ และศูนย์ควบคุม ในขณะที่พวกที่ใช้วิธีการจำคุก ในเรือนจำก็ให้การอบรมแก้ไขโดยการฝึกวิชาชีพ ให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรมและศาสนา การจัดสวัสดิการ การให้การบำบัดแก้ไขเป็นกลุ่ม และรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อบำบัดแก้ไขสาเหตุที่ทำให้ ผู้กระทำผิดมีความบกพร่องและเป็นเหตุให้ กระทำผิด (Jitsawang, 2000)

หลักการคุ้มครองนักโทษเด็ดขาด

เนื่องจากสังคมในเรือนจำของผู้ต้องขัง เป็นสังคมที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจาก สังคม ภายนอกอยู่หลายประการ ที่สำคัญก็คือสังคมของ ผู้ต้องขังเป็นสังคมของการถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพ และเต็มไปด้วยกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ข้อห้ามต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังเป็นสังคมที่ถูกตัดความสัมพันธ์กับ สังคมภายนอก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อ ผู้ต้องขังในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งนับเป็น

สิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการ บังคับโทษทางอาญา โดยเฉพาะการที่จะกระทำให้ บรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษจำคุกนั้น การดูแล คุ้มครอง และรับรองการให้สิทธิขั้นพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตของผู้ต้องขัง ให้สามารถปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมเสียและทัศนคติที่ไม่ดี และได้รับ การขัดเกลาให้เป็นบุคคลที่สามารถใช้ชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมปกติ ได้อย่างมีความสุขนั้น การให้ความคุ้มครองและรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน ในความเป็นส่วนตัวแก่ ผู้ต้องขังนั้นย่อมเป็นปัจจัย ที่มีความสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง เพราะลักษณะพิเศษของ สังคมผู้ต้องขังดังกล่าว จะมีผลกระทบทั้งทางด้าน ร่างกายและจิตใจของผู้ต้องขัง ซึ่งนักทฤษฎีวิทยา และนักสังคมวิทยาหลายคนเชื่อว่า ผลกระทบ ดังกล่าวจะนำไปสู่การปรับตัวของผู้ต้องขัง ในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ และแบบพฤติกรรมของผู้ต้องขังในเวลา ต่อมาด้วย (Krabkaikaw, 2015)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย แหล่งข้อมูลออนไลน์ และกฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กฎหมายต่างประเทศ ศึกษากฎหมายสหรัฐอเมริกา และราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ ส่วนกฎหมายไทย จะศึกษาพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. สิทธิของนักโทษเด็ดขาดในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู

การควบคุมผู้ต้องขังในปัจจุบันต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสร้างมาตรฐานการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักความเสมอภาค ซึ่งในขณะเดียวกันผู้ต้องขังก็ยิ่งถือเป็นประชาชนคนไทยที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

ฉบับเดียวกันมีสิทธิ ได้รับการรับรอง คຸ່ມครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไปตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ ดังนั้นนอกจากกฎหมายหรือข้อจำกัดที่จำเป็นต่อการบังคับโทษทางอาญาแล้วผู้ต้องขังก็พึงได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานทั่วไปเช่นเดียวกับพลเมืองไทยทุกคนโดยเฉพาะสิทธิที่เกี่ยวข้องด้วยโดยหลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ใน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (หรือเรียกว่าข้อกำหนดแมนเดลา ปัจจุบันแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนไปจากการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งเรียกว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำซึ่งเป็นมาตรการที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยการให้ผู้ต้องขังสามารถกลับไปดำเนินชีวิตในสังคมต่อไปได้ เมื่อออกจากเรือนจำ ในระหว่างอยู่ในเรือนจำจึงควรต้องให้ผู้ต้องขังมีการเชื่อมโยงกับชุมชน ครอบครัว ไม่ควรให้ผู้ต้องขังตัดขาดจากสังคมไปอย่างเด็ดขาด เพราะหากผู้ต้องขังตัดขาดจากสังคมไปโดยเด็ดขาด จะทำให้ผู้ต้องขังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม ครอบครัวได้เมื่อออกไปจากเรือนจำ หากผู้ต้องขังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ผู้ต้องขังมีสิทธิที่จะกลับมากระทำความผิดซ้ำได้

ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดจะพบว่าการที่คุมขังนักโทษไว้ในเรือนจำเพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นการช่วยบำบัดฟื้นฟูนักโทษให้สามารถ

กลับตัวเป็นคนดีได้ นักโทษที่เข้าคุกไปแล้วมักจะถูกสังคมตีตราว่าเป็นคนคุก โอกาสในการเริ่มชีวิตใหม่ค่อนข้างยากในสังคม สังคมจึงเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการช่วยให้นักโทษเด็ดขาดกลับมาเริ่มต้นชีวิตได้ โดยเฉพาะครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่จะอยู่ใกล้กับนักโทษมากที่สุด การที่ให้นักโทษมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว จะเป็นการทำให้โอกาสในการกลับไปกระทำความผิดซ้ำยากขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการเชื่อมโยงนักโทษกับบุคคลในครอบครัว และบุคคลในสังคม เป็นเรื่องที่สำคัญในการไม่ให้นักโทษกลับมากระทำความผิดซ้ำ ประกอบกับในประเทศไทยมีปัญหา นักโทษล้นเรือนจำ การหาแนวทางแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาดไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญในสังคมไทย โดยเมื่อพิจารณาข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หรือข้อกำหนดแมนเดลา จะเห็นได้ว่าการสนับสนุนให้ผู้ต้องขังเชื่อมโยงกับสังคม ครอบครัว ให้ได้มากที่สุด เมื่อพ้นโทษไปแล้วให้ผู้ต้องขังหางานทำได้ เพื่อให้ผู้ต้องขังไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ ประกอบกลับเมื่อพิจารณา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการบัญญัติรับรอง คຸ່ມครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้หลายเรื่อง เช่น สิทธิในชีวิตร่างกาย สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในครอบครัว ฯลฯ ถึงแม้ผู้ต้องขังจะเป็นผู้ถูกควบคุมตัวในเรือนจำ จะถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพบางอย่าง แต่ก็ยังคงมีสิทธิที่จะได้รับการคຸ່ມครองตามรัฐธรรมนูญ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอะไรก็ตามย่อมไม่สามารถกระทำได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้ต้องขังควรจะได้สิทธิในการที่จะ

ได้รับการบำบัดฟื้นฟู สิทธิที่จะได้รับการฝึกฝนอาชีพ สิทธิในครอบครัว สิทธิในการเข้าถึงสังคม ฯลฯ ตามที่เหมาะสม ไม่ใช่ตัดผู้ต้องขังออกจากสังคม โดยเด็ดขาด ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องขังมีโอกาสกลับมากระทำความผิดซ้ำ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในการปล่อยตัวชั่วคราวนักโทษเด็ดขาดนั้น มีประโยชน์กับตัวนักโทษเอง ซึ่งเป็นการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนักโทษ ซึ่งจะส่งผลดีต่อสังคมทำให้อาชญากรรมในสังคมน้อยลง และส่งผลดีต่อประเทศชาติทำให้นักโทษในเรือนจำน้อยลง

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่านักโทษเด็ดขาดควรมีสสิทธิตามการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู โดยมีมาตรการและเงื่อนไขที่เหมาะสม

2. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อออกไปทำงานนอกเรือนจำ

การให้นักโทษที่พ้นโทษแล้วมีโอกาสในการทำงาน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี และไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้ว การจะคืนคนดีสู่สังคมอย่างยั่งยืนผู้พ้นโทษสมควรจะได้รับโอกาสให้สามารถประกอบอาชีพมีรายได้พึ่งพิงตัวเองได้ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ได้กำหนดให้ผู้บริหารเรือนจำจะต้องจัดการการฝึกวิชาชีพหรืองานให้แก่ผู้ต้องขัง การฝึกวิชาชีพโดยเฉพาะในเรือนจำ จึงเป็นโปรแกรมที่ในเรือนจำทุก ๆ แห่งไม่ว่าจะเป็นในประเทศไทย หรือในต่างประเทศ มีโปรแกรมการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ไว้ เพื่อฝึกทักษะให้นักโทษมีทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพหลังออกจากเรือนจำไป และอีกมาตรการหนึ่ง

ที่มีการนำมาใช้เพื่อช่วยบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง คือการให้นักโทษเด็ดขาดออกไปทำงานนอกเรือนจำในระหว่างได้รับการลงโทษ เพื่อเป็นการให้นักโทษเด็ดขาดได้มีโอกาสฝึกวิชาชีพ ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม ให้นักโทษเด็ดขาดสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ โดยเฉพาะในถิ่นที่อยู่ที่นักโทษเด็ดขาดจะไปอาศัยหลังจากพ้นโทษไป การให้นักโทษเด็ดขาดได้มีโอกาสในการทำงานใกล้เคียงกับที่พักอาศัยหลังพ้นโทษ จึงเป็นแนวทางในการทำให้นักโทษเด็ดขาดไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำได้ดีเป็นอย่างยิ่ง

ในประเทศไทยมีการให้นักโทษเด็ดขาดไปทำงานนอกเรือนจำเพื่อวัตถุประสงค์ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ปรับตัวเข้าสังคมได้ เช่นเดียวกับในต่างประเทศ แต่เป็นที่สังเกตว่าในประเทศไทยหากนักโทษเด็ดขาดจะออกไปทำงานนอกเรือนจำนั้นจะมีลักษณะไปเป็นหมู่คณะ ไป หรือกล่าวง่าย ๆ ว่าการออกไปทำงานนอกเรือนจำส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของการรวมกลุ่มนักโทษเด็ดขาดเข้าด้วยกัน มีผู้คุมคุมไป โดยจะเป็นบริษัทหรือหน่วยงานที่รับผู้ต้องขังไปทำงาน และมีการทำความร่วมมือกับเรือนจำ ส่วนการไปทำงานในเรือนจำชั่วคราวหรือทัณฑสถานเปิดนั้น มีลักษณะเปิดทัณฑสถานเป็นสถานที่บริการต่าง ๆ เช่น ทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หรือล่องเรือ ซึ่งจะให้ผู้ต้องขังที่อยู่ใกล้พ้นโทษมาทำงานในทัณฑสถานเปิดเหล่านี้ ซึ่งนักโทษจะมีโอกาสได้พบปะผู้คน มีวิชาชีพติดตัว และหากพ้นโทษไปแล้วยังไม่มียานพาหนะ ยังเปิดโอกาสให้กลับมาทำงานที่นี่ได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับในสหรัฐอเมริกา และราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ จะการปล่อยตัวผู้ต้องขังเพื่อไปทำงาน จะเห็นได้ว่า

ในต่างประเทศมีการส่งเสริมให้นักโทษเด็ดขาดสามารถไปทำงานในท้องถิ่นที่อยู่ของตนได้ หรือแม้กระทั่งการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งในประเทศไทยจะไม่มีมีการปล่อยนักโทษเด็ดขาดออกไปทำงานเพียงลำพัง แต่จะมีลักษณะไปเป็นหมู่คณะหรือทำงานในสถานที่ที่เป็นของราชทัณฑ์จัดให้ ซึ่งถึงแม้ว่าโครงการของทางราชทัณฑ์จะเป็นโครงการที่ดี แต่จะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังจะยังอยู่ในสังคมในเรือนจำมากกว่าสังคมภายนอกเรือนจำ เพราะยังไม่มีมีการแยกผู้ต้องขังออกมาจากสังคมในเรือนจำในการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขผู้ต้องขังควรจะให้ผู้ต้องขังกลับเข้าไปอยู่ในสังคมปกติให้ได้มากที่สุด ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในประเทศไทยควรจะมีการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถออกมาทำงานในสถานประกอบการที่ใกล้กับถิ่นที่อยู่ที่ยินดีรับผู้ต้องขังโดยลำพังได้ หรือเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมาทำงานอิสระได้โดยไม่มีผู้คุม เหมือนเช่นในต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างแท้จริง

จากที่กล่าวจึงสรุปได้ว่านักโทษเด็ดขาดควรมีสิทธิในการออกไปทำงานนอกเรือนจำ โดยอาจเป็นงานอิสระหรืองานที่ทำในสถานประกอบการเพียงลำพัง โดยควรกำหนดเงื่อนไขที่เหมาะสม

3. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อออกไปร่วมกิจกรรม

การที่นักโทษเด็ดขาดได้มีโอกาสออกจากเรือนจำ เพื่อไปร่วมกิจกรรมกับสังคมและครอบครัวนั้น จะเป็นการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังได้มาก จะทำให้ผู้ต้องขังไม่ถูกตัดออกไปจากสังคมอย่างเด็ดขาด โดยการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อสร้าง

สัมพันธ์กับครอบครัวมีความจำเป็นต่อผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดีของสังคมโดยไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก เพราะครอบครัวจะเป็นกลุ่มคนกลุ่มแรกที่ช่วยผู้ต้องขังในการกลับคืนสู่สังคม ส่วนการให้ผู้ต้องขังมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมจะเป็นการทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ง่ายเมื่อพ้นโทษออกไป ในราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ Corrections Act 2004 ให้นักโทษออกเรือนจำเพื่อการบำบัดฟื้นฟู หรือเพื่อร่วมกิจกรรม เช่น เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือมิตรภาพ เพื่อไปเยี่ยมทารกแรกเกิดของนักโทษ เพื่อเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมหรือเหตุการณ์ทางศาสนา ชุมชน วัฒนธรรม การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ บริการ หรือกีฬา เพื่อดำเนินกิจกรรมที่สนับสนุนความต้องการในการฟื้นฟูหรือบูรณาการของผู้ต้องขัง เช่นเดียวกับในสหรัฐอเมริกา กฎหมาย N.Y. Comp. Codes R. & Regs 2011, Tit. 7 § 1900.3 กำหนดรูปแบบการปล่อยตัวชั่วคราวไว้ ดังนี้ เช่น การลาทิจเพื่อไปเยี่ยมคู่สมรส บุตร พี่น้อง น้องสาว หลาน พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือลุง ป้า น้า อา ในระหว่างที่ป่วยหนัก หรือใกล้จะถึงแก่ความตาย หรือไปร่วมงานศพของบุคคลดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้ว่าในต่างประเทศมีการปล่อยนักโทษเด็ดขาดเพื่อไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบำบัดฟื้นฟู

สำหรับประเทศไทยการให้นักโทษเด็ดขาดออกนอกเรือนจำเพื่อร่วมกิจกรรมนั้น พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (4) ให้สิทธินักโทษเด็ดขาดลาเกี่ยวกับกิจธุระสำคัญหรือกิจการในครอบครัว ในทางปฏิบัติจะให้มีการลาได้เฉพาะ

การลาไปร่วมพิธีฌาปนกิจศพ โดยให้ลาได้เฉพาะผู้ตายที่เป็น บิดา มารดา สามี ภรรยา และบุตรเท่านั้น ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการลาของนักโทษเด็ดขาด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และหลักเกณฑ์ในการลาของนักโทษเด็ดขาด (เฉพาะการลาไปประกอบพิธีเกี่ยวกับงานศพ) แต่การลาไปกิจกรรมอื่นที่สำคัญในครอบครัว เช่น ลาเพื่อไปเยี่ยมบิดา มารดา สามี ภรรยาที่ป่วยหนัก หรือภรรยาที่จะคลอดบุตร หรือลาเพื่อไปร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น วันสำคัญทางศาสนา ทำงานอาสาสมัคร ฯลฯ ประเทศไทยไม่ได้มีการให้สิทธินักโทษเด็ดขาดลาเพื่อร่วมกิจกรรมดังกล่าวได้ ซึ่งการที่ประเทศไทยยังไม่มีการให้นักโทษเด็ดขาดออกไปทำกิจกรรมดังกล่าวได้นั้น ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากความปลอดภัยของชุมชน การขาดเจ้าหน้าที่ที่จะติดตาม ฯลฯ

การให้นักโทษเด็ดขาดออกไปนอกเรือนจำเพื่อร่วมกิจกรรมกับครอบครัว หรือสังคมนั้นจะเป็นสิ่งที่บำบัดฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาดได้เป็นอย่างมาก เพราะหากนักโทษเด็ดขาดสามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัวหรือสังคมได้ จะทำให้นักโทษเด็ดขาดเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ ประเทศไทยควรมีมาตรการดังกล่าว เพื่อช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูนักโทษ และในขณะเดียวกันจะทำให้ภาครัฐไม่ต้องประสบปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ผู้วิจัยจึงเห็นว่านอกจากการให้นักโทษเด็ดขาดไปงานศพแล้ว การไปร่วมกิจกรรมสำคัญ ๆ ทั้งกับครอบครัวและสังคมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่ควรให้สิทธินักโทษเด็ดขาดได้ออกไปร่วมกิจกรรมดังกล่าว เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะให้สิทธิ

นักโทษเด็ดขาด ไปร่วมกิจกรรม เช่น การเยี่ยมบิดา มารดา สามี ภรรยา และบุตรของนักโทษเด็ดขาด กรณีบุคคลนั้นป่วยหนัก การเยี่ยมภรรยาวันคลอดบุตร การไปร่วมวันสำคัญทางศาสนาของศาสนาที่ตนนับถือ การออกไปเพื่อทำงานเป็นอาสาสมัคร หรือกรณีอื่นใด

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่าประเทศไทยควรจะให้สิทธินักโทษเด็ดขาดในการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อออกไปร่วมกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากงานศพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู พบว่าในประเทศไทยควรจะให้สิทธินักโทษเด็ดขาดในการออกไปนอกเรือนจำชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู ทั้งในเรื่องของการออกไปทำงาน และออกไปร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สิทธิของนักโทษเด็ดขาดในการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อบำบัดฟื้นฟู

ผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐควรมีมาตรการหรือนโยบายที่สนับสนุนในการให้นักโทษเด็ดขาดออกไปจากเรือนจำเพื่อบำบัดฟื้นฟู โดยเฉพาะในชุมชนที่นักโทษเด็ดขาดจะอาศัยภายหลังออกจากเรือนจำ ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการให้นักโทษเด็ดขาดเฉพาะรายเข้าทำงาน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ ควรจะเป็นหน่วยงานที่เริ่มต้นในการรับนักโทษเด็ดขาดเข้าทำงาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานอื่น ๆ

2. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อออกไปทำงาน

เพื่อเป็นการเพิ่มสิทธิในการให้นักโทษเด็ดขาดในการออกไปทำงานนอกเรือนจำ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 โดยเพิ่ม (9) ดังนี้

มาตรา 52 ...

(9) ได้รับการพิจารณาให้ออกไปทำงานในสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ซึ่งอาจเป็นกิจการของครอบครัว หรือออกไปทำงานอิสระ เพื่อหารายได้หรือฝึกงานในระหว่างถูกคุมขัง โดยอาจจะมีผู้คุมหรือไม่มีผู้คุมก็ได้ แต่การอนุญาตให้ไปทำงานนอกเรือนจำจะกระทำได้อ่อนเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษ ตามหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุด ณ ขณะนั้น และเหลือโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ของนักโทษภายหลังพ้นโทษ ในการกลับคืนสู่สังคม และครอบครัว และความปลอดภัยของสังคม ประกอบกัน แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยไม่มีผู้ควบคุม ไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

...”

นอกจากนี้ให้ออกระเบียบว่าด้วยการปล่อยนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อออกไปทำงานอิสระ พ.ศ. และระเบียบว่าด้วยการปล่อยนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อออกไปทำงานกับสถานประกอบการในถิ่นที่อยู่ภายหลังพ้นโทษ พ.ศ.

3. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อออกไปรวมกิจกรรม

เพื่อเป็นการเพิ่มสิทธิในการให้นักโทษเด็ดขาดในการออกไปรวมกิจกรรม ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 โดยแก้ไข (4) ดังนี้

“มาตรา 52 ...

(4) ลาไม่เกินเจ็ดวันในคราวหนึ่ง โดยไม่นับรวมเวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางเข้าด้วย เมื่อมีความจำเป็นเห็นประจักษ์เกี่ยวกับกิจธุระสำคัญหรือกิจการในครอบครัว หรือไปรวมกิจกรรมทางสังคม แต่ห้ามมิให้ออกไปนอกราชอาณาจักร และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ ระยะเวลาที่อนุญาตให้ลานั้น มิให้หักจากการคำนวณกำหนดโทษ ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาออกไปไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

...”

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าในเบื้องต้นควรออกระเบียบว่าด้วยการปล่อยนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อไปเยี่ยมญาติที่ป่วยหนัก พ.ศ. ระเบียบว่าด้วยการปล่อยนักโทษเด็ดขาดว่าด้วยการไปเยี่ยมภรรยาที่คลอดบุตร พ.ศ. และระเบียบว่าด้วยการปล่อยนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อไปร่วมวันสำคัญทางศาสนา พ.ศ. และระเบียบว่าด้วยว่าด้วยการปล่อยนักโทษเด็ดขาดชั่วคราวเพื่อไปทำงานอาสาสมัคร พ.ศ.

REFERENCES

- Criminal News Team. (2023). **Eyes on the establishment of corrections industry in 4 regions to find employment to 20,000 prisoners after sentence is served.** Retrieved from <https://mgronline.com/crime/detail/9660000009051> [2023, 2 Aug.]
- Department of Corrections. (2023). **Report on the statistics of the convicted.** Retrieved from <http://www.correct.go.th/stathomepage> [2023, 2 Aug.]
- Jitsawang, N. (1997). **Principles of penology.** Nonthaburi : Department of Corrections.
- Jitsawang, N. (2000). **Purpose of punishment.** Retrieved from https://www.gotoknow.org/posts/454719_22/8/66 [2023, 22 Aug.]
- On-chom, L. (2016). **Determination of sentences to be proportionate to the offenders in drug-related offences.** (Master Thesis). Dhurakij Pundit University, Bangkok.
- Krabkaikaew, P. (2015). **legal issues concerning the protection of privacy rights of inmates in prisons.** Retrieved from <https://grad.dpu.ac.th/upload/content/files>. [2023, 22 Aug.]
- Seema, S. (2020). **Prison overcrowding.** Bangkok: Technical Affairs, Secretariat Office of the House of Representatives.
- Serm-sindham, P. (2021). **“Criteria on the determination of criminal punishment” under the data-supported project for the members of parliament’s work.** Bangkok: King Prajadhipok’s Institute.
- Suthiyothin, N. (2011). **Documents on theory of punishment, guidelines, advanced criminal law and criminology subject unit 6.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- The Department of Corrections works. (2018). **Release to work - a guide for employers.** Retrieved from https://www.corrections.govt.nz/resources/information_brochures/release_to_work_a_guide_for_employers [2023, 29 Sep.]
- The Department of Corrections works. (2023). **Working while in prison.** Retrieved from https://www.corrections.govt.nz/resources/information_brochures/release_to_work_a_guide_for_employers [2023, 29 Sep.]
- Worapat, T. (2015). **Legal Principles on the Enforcement of Imprisonment Sentences** (3rd Edition). Bangkok: Winyuchon.